

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ - HSGM BULAŞICI
HASTALIKLAR VE ERKEN UYARI DAİRESİ BAŞKANLIĞI
27/05/2022 18:53 - E-13588366 - 149 - 669

Sayı : E-13588366-149
Konu : Bilgilendirme

DAĞITIM YERLERİNE

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de değişen çevre ve iklim koşulları, bölgesel düzeyde değişiklik gösteren hijyen uygulamaları, gıda işleme uygulamaları, alt yapı sorunları gibi birçok faktör, solunum yolu ile bulaşan enfeksiyonlar, su ve besin kaynaklı enfeksiyonlar, zoonotik ve vektörel enfeksiyonlar gibi geniş bir yelpazede bulaşıcı hastalıkların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Kaynağı bilinmeyen suların içilmesi ve sebze meyve sulamalarında kullanılması, çiğ sebze ve meyvelerin uygun olarak yıkanmaması, açıkta uzun süre bekletilen gıdaların tüketilmesi, kişisel hijyen kurallarına gerekli özenin gösterilmemesi gibi nedenlerden dolayı gastroenterit vakalarında artışlar görülebilmektedir. Mevsim itibariyle sık görülen bulaşıcı hastalıklardan korunmak için bu tür hastalıkların kolayca yayılma olasılığının yüksek olduğu toplu yaşam alanlarında gerekli tedbirlerin alınması özellikle su ve besinlerle bulaşan hastalıklarla etkin bir mücadele için; çevre koşullarının olumlu hale getirilmesi, içme ve kullanma sularının dezenfeksiyonu, haşere ve vektörlerle mücadele, gıda güvenliği ve kişisel temizliğin bir yaşam biçimi haline getirilmesi bulaşıcı hastalıkların engellenmesinde ve görülme sıklıklarının azaltılması açısından önem arz etmektedir.

Sağlıklı, temiz ve güvenli içme-kullanma suyu temini, temin edilen suyun kalitesinde sürekliliğin sağlanması ve klorlanması, 5393 sayılı Belediyeler Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu gereğince belediyeler ve il özel idarelerinin görev ve sorumluluğundadır. Tüketime sunulan içme-kullanma sularının kalitesine yönelik denetleme ve izleme çalışmaları ise 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince Bakanlığımızca yürütülmektedir. İçme-kullanma suları, insan ve toplum sağlığını doğrudan etkileyen önemli etmenlerin başında gelmektedir. Sular, güvenli ve temiz olmalı, suya kolayca ulaşılabilir ve bu husus süreklilik arz etmelidir. Ülkemizde tüketime sunulan suların içilebilir, sağlıklı ve güvenli olması Bakanlığımızın halk sağlığının korunmasında öncelikli hedeflerinden biridir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

Tüketime sunulan içme-kullanma suları ile ilgili muhtemel sorunların tanımlanması ve çözümü için ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanarak işbirliği içinde çalışılması, yaşanabilecek sorunların zamanında önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Mevzuat gereği içme-kullanma suları insan sağlığını tehdit edecek düzeyde mikroorganizma içermemelidir. Özellikle yoğun yağışlarla birlikte yaşanabilecek sel felaketleri ve kuraklık gibi olağandışı durumlar nedeniyle içme-kullanma suları kalitesi olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Ayrıca şebeke sisteminde meydana gelebilecek arızalar nedeni ile su kesintileri yaşanabilmekte, bu durumda su ihtiyacı dere, nehir, göl, kuyu vb. denetimsiz ve kontrolsüz su kaynaklarından karşılanabilmektedir. Bu durum halk sağlığı açısından ciddi tehditler oluşturmaktadır. Sel ve benzeri olağanüstü hallerde su kesintilerinin herhangi bir sağlık sorununa yol açmaması ve salgınların yaşanmaması için il sağlık müdürlükleri, yerel yönetimler ve vatandaşlarımızca alınması gereken tedbirler ve dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda belirtilmektedir;

A- İl Sağlık Müdürlüklerince Alınması Gereken Tedbirler

1. İl sağlık müdürlükleri, ilgili birimlerini tüm personel ve ekipmanlarıyla önceden koordine ederek; sorumlu olduğu bölgenin su ve kanalizasyon sistemlerinin risk noktalarının belirlendiği plan ve krokilerini hazır bulundurmalıdır.
2. İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde "*Tüketime sunulan içme kullanma suları Ek-2 Tablo B1'de belirtilen sıklıklarda denetleme izlemesi ve kontrol izlemesine tabi tutulur. Müdürlükçe Ek-2 Tablo B1'de belirtilen asgari şartlara uygun izleme programları hazırlanır. Numune alma noktaları, Ek-2'deki gereklilikleri karşılayacak şekilde Müdürlük ve Mahalli İdarece belirlenir. Numuneler, yıl boyu tüketilen suyun kalitesini yansıtacak şekilde alınır.*" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm doğrultusunda şebekeyi temsil edecek şekilde yerel idarelerle birlikte belirlenmiş izleme noktalarından, içme-kullanma suyu tüketim miktarları dikkate alınarak il, ilçe, belde ve köy düzeyinde su numunesi alımları aksatılmadan yapılmalıdır.
3. Tüketime sunulan içme-kullanma sularının dezenfeksiyonu (klorlanması) suyun sağlıklı ve güvenli olması açısından büyük öneme sahiptir. Bu bakımdan izleme noktalarında suyun serbest klor ölçümleri günlük olarak yapılmalı, yetersiz klorlama durumları, ilgili yerel idarelere bildirilmelidir.
4. Analiz için gönderilen su numunelerinin sonuçları Çevre Sağlığı Bilgi Yönetim Sistemi'nden günlük takip edilmeli, uygunsuzluk durumlarında ilgili yerel idare bilgilendirilmeli ve takip numuneleri aksatılmadan alınmalıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb

Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Bilgi için: Fatma ÇELİK

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

HEMŞİRE

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Telefon No: (0 312) 565 55 34

5. Halkın ortak kullanımına açık olan; iş, alışveriş, spor, eğlence merkezleri ile okul, hastane, gıda üretim yerleri ve yemek fabrikaları gibi toplu yaşam alanı olan yerler öncelikli olmak üzere, belirlenen izleme noktalarından düzenli numuneler alınmalı ve takibi dikkatle yapılmalıdır.
6. Kirlilik tespit edilen içme-kullanma sularının kirlilik nedenleri araştırılmalı, kirlilik odak noktaları tespit edilerek izole edilmeli, kirlilik giderilinceye kadar bu su kaynaklarının kullanımına engel olunmalı, gerektiğinde konuyla ilgili halka bilgi sağlanmalıdır.
7. Olağandışı durumlarda, şebekeden vatandaşlara gerekli su temini yapılamadığı veya şebekenin kirliliği olduğu durumlarda ferdi dezenfeksiyon amacıyla gerektiğinde klor tabletleri dağıtılarak kullanım konusunda halk bilgilendirilmelidir.
8. Olağandışı durumlarda (deprem, sel vb.) halk sağlığının azami ölçüde korunması için Bakanlığımız Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Çevre Sağlığı Dairesi Başkanlığı, Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Daire Başkanlığı ve diğer daire başkanlıkları ile derhal irtibata geçilerek hem Bakanlığımız hem de ilgili paydaş kurum ve kuruluşlarla koordineli hareket edilmelidir.
9. Salgın ve/veya olağan dışı durumlarda Halk Sağlığı Laboratuvarlarına gönderilecek su numuneleriyle ilgili numune gönderimi öncesinde ilgili laboratuvar ile numune miktarı, numune gönderim esasları ve parametreler gibi hususlar mutlaka görüşülmelidir.
10. Atık sularla kirlenen dere ve çaylara ait suların kullanılmaması konusunda halk bilgilendirilmelidir.
11. Su ve besinlerle bulaşan hastalıklar ve korunma yolları hakkında sağlık personeli ve halka yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
12. Su ve besinlerle bulaşan hastalıkların kesin tanısına yönelik olarak hastalardan numune alımı konusunda sağlık personeli bilgilendirilmelidir.
13. Vaka artışı tespit edilmesi durumunda konunun incelenmesi ve örnek gönderme ihtiyacı olması durumunda ilgili laboratuvar gönderim formlarının tam olarak doldurulması sağlanmalıdır.
14. Özellikle hastane acil servisleri ve diğer sağlık birimlerinin gastroenterit vakalarında çok sayıda başvuru olması halinde; durumun il sağlık müdürlüğüne bildirilmesi, hastalardan mutlaka klinik numunelerin alınması sağlanmalıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

15. Alınan klinik numuneler, il sağlık müdürlüğü bulaşıcı hastalıklar birimi tarafından referans laboratuvara gönderilmelidir.
16. Vaka artışları olması durumunda mevcut numune alım noktalarına ek olarak su şebeke sisteminde rutin dışı izleme noktaları belirlenmeli ve süreç sona erene kadar günlük olarak izlemleri ve numune alımları gerçekleştirilmelidir.
17. Vakalarda düşünülen veya sonrasında tespit edilen etkene göre; klinik örneklerde veya su numunelerinde çalışılması istenen analizler (Norovirus, Rotavirus veya diğer bakteriyolojik analizler) ilgili daire başkanlıkları ile görüşülerek kararlaştırılmalı ve istemleri yapılmalıdır.
18. Dışkı numunelerinin alınması, saklanması ve referans laboratuvara gönderilmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda belirtilmiştir.

- Dışkı örnekleri mutlaka temiz, sızdırmaz, vida kapaklı dışkı kaplarında ve Cary-Blair taşıma besiyerinde ya da Stuart veya Amies taşıma besiyerlerinde gönderilmelidir.
- Dökülme-saçılmayı önlemek için dışkı kaplarının vidalı kapaklarının iyice kapatıldığından emin olunmalıdır.
- Taşıma besiyerinde dışkı örneğinin varlığı kontrol edilmelidir. Kurumuş besiyerleri ve dışkı örneğinin görülmediği taşıma besiyerleri gönderilmemelidir.
- Dışkı örnekleri ile birlikte, vakanın durumuna göre “Salgın Formu”, “UEPRL Analiz İstem Formu”, “Clostridium difficile Formu” veya “EHEC-HÜS Vaka Formu” doldurularak gönderilmelidir.
- Numuneler alındıktan sonra soğuk zincir şartlarında ve en geç 24 saat içinde laboratuvara ulaştırılmalıdır.
- Numunelerin laboratuvara ulaşması gecikecekse, buzdolabında (2-8°C) saklanmalı ve soğuk zincirde laboratuvara ulaştırılmalıdır.
- Gıda ve su kaynaklı salgınlarla ilgili şüpheli klinik örnekler gönderilirken LBYS’de mutlaka salgın kutucuğu işaretlenmeli ve “SALGIN DIŞKI PAKETİ” girişi yapılmalıdır. “SALGIN FORMU” mutlaka doldurulmalı ve resmi yazı ile birlikte gönderilmelidir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

- Gıda ve su kaynaklı salgın durumlarında, numuneler gönderilmeden önce referans laboratuvar bilgilendirilmelidir.
- Bir salgında, kliniği tipik olan, vaka tanımı ile uyumlu EN FAZLA 10 DIŞKI ÖRNEĞİ gönderilmelidir. İshal varlığında katı dışkı örnekleri gönderilmemelidir.
- Semptomların ilk günlerinde ve antibiyotik tedavisine başlanmadan önce numuneler alınmalıdır.

19. Gıda kaynaklı salgın durumunda, gıda numunelerinin İl Tarım ve Orman Müdürlükleri tarafından alınması sağlanmalıdır.
20. Günlük takibi yapılan akut barsak enfeksiyonları sürveyansı için İZCİ'de yer alan veriler incelenmeli, sinyal görülmesi durumunda tespit edilen olaylar, araştırma sonucu elde edilen bilgiler, doğrulanan salgınlar ile hatalı veri girişi veya salgın olmadığı tespit edilen olaylar Olay Yönetim Sistemine girilmelidir.
21. İlde görülen bulaşıcı hastalıkları izlemek, bu konuda yürütölen çalışmaları değerlendirmek ve gerekli durumlarda müdahalede koordinasyonu sağlamak için il sağlık müdürlüklerinde oluşturulan il bulaşıcı hastalıklar danıŐma komisyonunun düzenli olarak toplanmalıdır.
22. Şebeke suyunun olmadığı ya da yeterli olmadığı yerleşim yerlerine, tankerle içme-kullanma suyu temini sağlanması durumunda, 19.08.2014 tarih ve 29093 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan "Tankerlerle İçme Kullanma Suyu Temini ve Nakli Hakkında Tebliğ"de belirtildiği Şekilde denetim ve kontrolleri sağlanmalıdır.
23. İl ve ilçe hıfzıssıhha kurulları düzenli olarak toplanmalı ve konuyla ilgili çalıŐmaların ilgili kurumlarca takibinin sağlanması konusunda kurumlar bilgilendirilmelidir.

B- Yerel Yönetimlerce Alınması Gereken Tedbirler

1. Toplumun temel içme-kullanma suyu kaynağı musluktan akan sudur. Bu nedenle musluklardan içilebilir, sağlıklı ve güvenli suyun akıtılmasına yönelik gerekli tüm önlemler alınmalıdır.
2. Olağanüstü hallerde Şebeke sisteminde meydana gelen arızalar derhal giderilmeli ve mümkün olduğunca su kesintisine gidilmemelidir. Bunun için tüm alternatifler değerlendirilmeli, uzun süreli kesintilerden kaçınılmalıdır. Zorunluluk halindeki bir günü aŐan kesintilerde gerekli tedbirler

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

alınmalı ve kesinti yapılacak ise planlama, sağlık müdürlükleri ile koordinasyon halinde yapılmalıdır.

3. İçme-kullanma suyu şebekesinin yetersiz kaldığı durumlarda halkın içme-kullanma suyu ihtiyacı güvenli kaynaklardan sağlanmalıdır. Bu kaynaklar devreye alınmadan önce il sağlık müdürlükleri tarafından kullanıma uygunluğu değerlendirilmelidir.
4. İçme-kullanma suyu şebeke sisteminde (kaynaktan başlayarak musluğa kadar tüm şebeke) kesinti sonrasında kontroller sıklaştırılmalıdır. Kaynak ve depolar gözden geçirilmeli, varsa uygunsuzlukları düzeltilmeli ve suyun kirliliğine neden olan etkenler bertaraf edilmelidir.
5. İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik gereği içme-kullanma suyu depoları için suyun debisine ve basıncına göre ayarlanabilen otomatik klorlama cihazları ile dezenfeksiyon yapılması gerekmektedir. Şebeke uç noktasında serbest klor düzeyi 0.2-0.5 mg/L aralığında olacak şekilde dezenfeksiyon sürekli ve kesintisiz yapılmalı, gerekli durumlarda ilave klorlama üniteleri kurulmalıdır.
6. Su kesintilerinde şebeke içerisinde oluşabilecek negatif basınç nedeniyle kirletici unsurlar içme-kullanma suyuna bulaşabilmektedir. Kesintilerde bu duruma dikkat edilmeli, halk uyarılmalı, il sağlık müdürlüğü ile koordineli bir şekilde süper klorlama yapılmalıdır.
7. Kuyu sularından yararlanan bölgelerde kuyular kayıt altına alınmalı, bu kayıtlar için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından verilen kuyu ruhsatları esas alınmalı, ruhsatsız kuyu kullanımına müsaade edilmemelidir. Kuyu suları doğrudan içme-kullanma suyu olarak kullanılmamalı, ilgili yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilerek şebekeye verilmelidir.
8. Su depoları ve şebeke sistemleri kontrol edilerek güvenlikleri sürekli sağlanmalı, bakım ve onarımları zamanında ve usulüne uygun olarak yapılmalıdır.
9. Şebeke suyunun olmadığı ya da yeterli olmadığı yerleşim yerlerine, izinli kaynak ve içme suyu tesislerinden tankerle içme-kullanma suyu temini sağlanması durumunda, "Tankerlerle İçme Kullanma Suyu Temini ve Nakli Hakkında Tebliğ"de belirtildiği şekilde sıhhi şartlara sahip olan satış yerlerinden su teminine gidilmelidir.
10. İçme-kullanma sularına yönelik çalışmalar, il sağlık müdürlüğü ile koordineli olarak yapılmalı, numune alımında görevli sağlık personeline gerekli kolaylık sağlanmalıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Bilgi için: Fatma ÇELİK

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

HEMŞİRE

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Telefon No: (0 312) 565 55 34

C- Halkın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

1. Ülkemizdeki mevcut su potansiyeli, suyun tasarruflu kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Vatandaşlarımız bu bilinçle hareket ederek gerekli özeni göstermelidir.
2. Bina ve konutlarda kullanılan su depoları belirli periyotlarla (kesinti olduğu dönemlerde 3 ayda bir, diğer dönemlerde 6 ayda bir) temizlenmeli ve bakımları yapılarak dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.
3. Mahalle aralarında kuyu, tanker, bidon kaynağı bilinmeyen çeşme suları vb. kaynaklardan içme suyu temin edilmemelidir. Kaynağı bilinmeyen sular kesinlikle tüketilmemelidir.
4. Su kesintisi durumlarında yetkili mercilerin uyarıları doğrultusunda hareket edilmelidir.
5. Ambalajlı su (pet, bardak, cam şişe ve damacana) kullanılacaksa Sağlık Bakanlığından ruhsatlı olmasına dikkat edilmelidir. Ambalajlı su listesine wwwcevresagligi@saglik.gov.tr adresinden ulaşılabilmektedir.
6. Su kesintisi, arıza, açıkta su satılması gibi hususlar belediyelerin ilgili birimlerine iletilmelidir.

Bulaşıcı hastalıkların engellenmesinde her kurumun kendi yetkileri dâhilinde sorumluluklarını yerine getirmesi önemli bir yere sahip olduğundan yukarıda belirtilen konulara ilişkin olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde gereken tedbirlerin alınması ve halka gereken duyuruların yapılması hususlarında;

Bilgilerinizi ve gereğini önemle arz/rica ederim.

Doç. Dr. Fatih KARA
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

DAĞITIM:

Gereği:

81 İl Valiliği (İl Sağlık M¼d¼rl¼đ¼)
B¼y¼kşehir Belediye Başkanlıkları
İl ve İlçe Belediye Başkanlıkları
İl Özel İdareleri

Bilgi:

T.C. İçişleri Bakanlığı
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır.

Belge Do rulama Kodu: 6fef62c4-19bf-44c8-8b46-5bd9b773b3fb Belge Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Sağlık Mah. Adnan Saygun Caddesi No:55 G Blok Kat:1

Telefon: Faks No: 0 312 432 2994

e-Posta: fatma.celik2@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Fatma ÇELİK

HEMŞİRE

Telefon No: (0 312) 565 55 34

